

Hugo Bouter

Eben-Haëzer

Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen

‘Doe dan de vreemde goden uit uw midden weg, richt uw hart op de Heere en dien Hem alleen (...). En Samuël nam een steen en stelde die op tussen Mispa en Sen; hij gaf hem de naam Eben-Haëzer, en zei: Tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen’

‘Daarom, mijn geliefden, ontvlucht de afgodendienst’.

‘Kinderen, wacht u voor de afgoden’.

1 Samuël 7:12; 1 Korintiërs 10:14; 1 Johannes 5:21

Het probleem van de afgodendienst is al oud

Tijdens de hele periode van de richters of rechters was het dienen van de afgoden een terugkerend probleem. Het boek Richteren kunnen we lezen als een herhaald refrein over de tendens om de goden van de heidenvolken te dienen (1), het oordeel van God hierover door vijanden te zenden die Israël moesten tuchtigen (2), de roep van de Israëlieten tot de Heere om uitredding (3), het sturen van een verlosser, een richter die uitkomst bracht, zodat het land weer rust kreeg (4).

Samuël was de laatste richter, en tevens de eerste profeet. Hij moest het koningschap invoeren in Israël, eerst dat van Saul en daarna dat van David. Indrukwekkend is het getuigenis dat hij aflegt van zijn werk in hoofdstuk 12 en de oproep die hij tot het volk richt, nadat ze een koning hebben verlangd: *‘Toen zei Samuël tegen het volk: Wees niet bevreesd, u hebt al dit kwaad wel gedaan, maar wijk niet langer van achter de Heere af, en dien de Heere met uw hele hart. Wijk niet af door de nietige afgoden na te volgen, die niet van nut zijn en niet kunnen*

redden, want zij zijn nietigheden. Want de Heere zal Zijn volk niet verlaten, omwille van Zijn grote naam, omdat het de Heere behaagd heeft u voor Hem tot een volk te maken. En wat mij betreft, er is bij mij geen sprake van dat ik tegen de Heere zou zondigen door op te houden voor u te bidden; maar ik zal u de goede en juiste weg leren. Vrees alleen de Heere, en dien Hem trouw met uw hele hart, want zie welke grote dingen Hij bij u gedaan heeft. Maar indien u het kwade blijft doen, zult u weggevaagd worden, zowel u als uw koning' (1 Sam. 12:20-25).

Het is dus niet verwonderlijk dat Samuël in hoofdstuk 7 de noodzaak van het wegdoen van de vreemde goden aan de orde stelde. Zonder bekering zou de Heere God geen uitredding kunnen geven van de onderdrukking door de Filistijnse vijand. De oorsprong van de afgodendienst lag eigenlijk al in het verleden in de familie van Jakob zelf, zoals we kunnen lezen in het boek Genesis. Denk maar aan Rachel, die de afgodsbeeldjes, de terafim van haar vader, meesmokkelde bij de terugkeer naar het Beloofde Land (Gen. 31:30-35). Dit was wel makkelijk: een paar van die kleine beeldjes, die je onder een kameelzadel kon verbergen. Maar dat maakte het gevaar heel reëel. Hoe snel kun je dan niet tot afgoderij vervallen, tot beeldendienst? Bij de berg Sinai zien we eveneens hoe gemakkelijk het volk van God het gouden kalf ging dienen en dit met muziek en dans vermengde met de dienst van Jahweh (Ex. 32). Het probleem was dus al oud.

Bekering met heel ons hart tot de ware God

Maar als we ons eigen hart een beetje kennen, zullen we inzien dat wijzelf niet beter zijn. Ook christenen moeten oppassen voor de afgoden, zoals de vermaningen in de brieven aantonen. De mensheid is de afgoden gaan dienen na de torenbouw van Babel (Gen. 11), en Abram werd geroepen uit een afgodische omgeving om voortaan de waarachtige en levende God te dienen. Maar het volk Israël faalde telkens opnieuw om de Heere met een toegewijd hart te dienen. Vandaar dat Samuël hier de oproep tot bekering tot het volk richtte: *'Als u zich met uw hele hart tot de Heere bekeert, doe dan de vreemde goden uit uw midden weg, ook de Astartes, richt uw hart op de Heere en dien Hem alleen. Dan zal Hij u uit de hand van de Filistijnen redden'* (1 Sam. 7:3). Deze oproep had inderdaad effect en het volk verootmoedigde zich voor het aangezicht van de Heere. Zij erkenden hun eigen machteloosheid, wat symbolisch werd voorgesteld door het uitgieten van water voor het aangezicht van de Heere (1 Sam. 7:4-6).

Voor ons als gelovigen uit de volken geldt eigenlijk hetzelfde principe: wij moeten onze verloren toestand erkennen, en ons van de afgoden tot God bekeren om de

levende en waarachtige God te gaan dienen. Dan verwachten wij ons heil van Hem alleen en van de wederkomst van Zijn Zoon, die Hij uit de doden heeft opgewekt, Jezus, die ons redt van de komende toorn (vgl. 1 Thess. 1:9-10). Ook alle tijdelijke uitreddingen hebben wij aan Hem te danken.

Het Lam is de grondslag van de verlossing

Dit principe wordt mooi geïllustreerd door het offer van het melklam, dat Samuël in zijn geheel als brandoffer aan de Heere offerde, terwijl hij voorbede voor de Israëlieten deed en voor hen tot God riep (1 Sam. 7:7-11). De Heere gaf een machtig antwoord op het offer van het lam en de voorbede van de profeet, zoals wij hier lezen: *‘En het gebeurde, toen Samuël dat brandoffer bracht, dat de Filistijnen de strijd aanbonden met Israël. Maar de Heere deed op die dag een machtige donder rollen over de Filistijnen. Hij bracht hen in verwarring, zodat zij door Israël verslagen werden’* (1 Sam. 7:10).

De vijandige machten die tegen ons waren – zonde, dood, wereld en Satan – zijn overwonnen door het offer van het Lam en de machtige triomf die Hij heeft behaald in Zijn dood en opstanding. Jezus is het Lam van God, dat de zonde van de wereld wegneemt (Joh. 1:29). De wereld is geoordeeld als een god-vijandig systeem en de overste van deze wereld is buitengeworpen (Joh. 12:31). Christus heeft de wereld overwonnen (Joh. 16:33). Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het kruis over hen getriomfeerd (Kol. 2:15). Hij heeft de zonde afgeschaft door het slachtoffer van Zichzelf (Hebr. 9:26). Bij Zijn wederkomst volgt de eindoverwinning en delen al de Zijnen in Zijn triomf.

Eben-Haëzer: een gedenkteken voor de Heere

‘Toen nam Samuël een steen en plaatste die tussen Mizpa en Sen; hij gaf hem de naam Eben-Haëzer (d.i. steen van de hulp) en zei: Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen’ (1 Sam. 7:12). Het dankbare antwoord op de goddelijke verhoring van het gebed, was het gedenkteken – een grote steen – dat de profeet oprichtte na deze overwinning over de tegenstander. Sommige markante gebeurtenissen zijn de moeite waard om in herinnering te blijven. We richten dan een gedenkteken op. Het kruis is zo’n teken, de maaltijd van de Heer eveneens. Bij bijzondere gebeurtenissen in ons leven, of op speciale tijdstippen, richten we weer een teken op. Denk maar aan een eindejaarsdienst, waarbij we terugdenken aan alle gunstbewijzen die we hebben ondervonden in het afgelopen jaar. We kunnen ook

in ons hart en in onze gedachten zo'n teken oprichten, de Heer ziet het en Hij aanvaardt onze dank.

Het onderwijs over Christus als de Steen of de Rots begint ook al in de geschiedenis van Jakob. Denk maar aan de stenen gedenktekens in Genesis 28, 31, 35. Hij is de Steenrots van Israël (Gen. 49:24). Wie op Hem bouwt in het geloof, zal niet wankelen. Hebt u Hem vandaag al gedankt voor Zijn hulp en uitredding? Vergeet het niet. Tot hiertoe heeft de Heere ons geholpen.

Oude Sporen 2019

